

NGU-rapport nr. 89.163

Undersøkelse av metallslamdeponi
på Sluppen, Trondheim

Rapport nr. 89.163	ISSN 0800-3416	Åpen/ ~~Forrørt~~ til
Tittel: Undersøkelser av metallslamdeponi på Sluppen, Trondheim		
Forfatter: Arve Misund		Oppdragsgiver: Østlandskonsult A/S
Fylke: Sør-Trøndelag		Kommune: Trondheim
Kartbladnavn (M. 1:250 000)		Kartbladnr. og -navn (M. 1:50 000) 1621-4 Trondheim
Forekomstens navn og koordinater:		Sidetall: 16 Pris: Kartbilag: 36,-
Feltarbeid utført: Høsten 1989	Rapportdato: 13/12-89	Prosjektnr.: 52.2387.00
Sammendrag: <p>Det er foretatt en undersøkelse av metallslamdeponiet på Sluppen, Trondheim. Det er satt ned åtte grunnvannsbrønner som er prøvetatt i to perioder, i tillegg er det tatt prøver av sediment og sigevann. Det er analysert på tungmetall, cyanid og TOC. Undersøkelsene har ikke kunnet påvise forurensning fra deponiet mot omliggende grunnvann og sediment.</p>		
Emneord	Geokjemi	Kvikksølv (Hg) Løsmasse
Sør-Trøndelag	Tungmetaller	Hydrogeologi
Grunnvann	Deponi	Spesialavfall

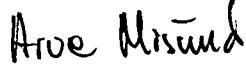
FORORD

Norges geologiske undersøkelse (NGU) har gjort en undersøkelse for å vurdere eventuell forurensing fra A/S Deponis deponi for metallslam på sluppen, Trondheim.

Rapporten er utarbeidet som et faglig grunnlag for Østlandskonsult A/S som utarbeider en landsdekkende rapport til Statens forurensningstilsyn.

Trondheim,
seksjon for hydrogeologi

Bernt Malme

Arve Misund

Arve Misund

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	Side 3
Formål	
Beskrivelse av deponiet	

FELTARBEID

Etablering av prøvebrønner	3
Prøvetaking	3

PRØVEBEHANDLING OG ANALYSEMETODER	5
--	---

RESULTATER	6
-------------------	---

KONKLUSJON	7
-------------------	---

REFERANSER	7
-------------------	---

TABELLER	8
-----------------	---

FIGUR

VEDLEGG

INNLEDNING

A/S Deponi har deponeringsanlegg for metallslam på Sluppen i Trondheim. Etter oppdrag fra Østlandskonsult A/S har seksjon for hydrogeologi ved Norges geologiske undersøkelse (NGU) foretatt en analyse av grunnvann, sigevann og sediment rundt deponiet. Berdal Strømme A/S har juli 1989 levert en årsrapport for deponiet som omhandler vannmengder, vannanalyser, samlet utslipp av metaller og effekt av tildekning av deponiet.

FORMÅL

Formålet med undersøkelsen har vært å påvise eventuell forurensning fra deponiet til omliggende område.

BESKRIVELSE AV DEPONIET

Deponiet har et areal på 6,4 da (omlag 15 000m³), hvorav ca. 3 da er oppfylt og tildekket. Deponiet er utformet som et ca. 4 m dypt basseng i siltige leire. I bunnen og ca. 1/2 m oppover sidene er det lagt plastfolie. Over bunntettingen er lagt dreensrør i et 30 cm tykt gruslag, som samler opp sigevannet og fører dette i fall til en avløpspumpe-stasjon i nærheten.

FELTARBEID**ETABLERING AV PRØVEBRØNNER.**

Etablering av brønner rundt deponiet ble utført i september 1989.

Det ble satt ned totalt åtte 2" plastbrønner ved bruk av Borros-borerigg (se fig. 1).

- Det ble sondert til 15 m i startpunktet (pkt. 1). Alle andre hull ble boret til bestemt rørdyp, 8 m under terreng. Det ble registrert sedimenttype i profilet (se vedlegg 1).
- Rørnedsettingen foregikk ved at det etter tørrboring med ca. 70 mm krone til ønsket rørdyp ble presset ned plastrør i samme hull etterat borstrengen var fjernet.
- Filter ble plassert fra 7-8 m under overflaten og røret når ca 1m over terreng, altså 9 m ø 50 mm PVC-rør.

PRØVETAKING

Før det ble tatt ut grunnvannsprøver ble det målt hvor høyt vannet stod i rørene (se tabell 1).

Prøvene ble innsamlet i to perioder.

Uke 36 ble det tatt sedimentprøver i forbindelse med nedsetting av 8 plastbrønner. Uke 37 ble det tatt grunnvannsprøver i plastbrønnene.

Sigevannsprøve ble tatt i uke 40. Ny serie med grunnvannsprøver ble tatt i uke 42, samt sigevannsprøve i uke 43.

Vannprøver

Prøvene ble samlet inn med en 2 liters vannhenter med tilbakeslagsventil.

Vannhenteren er fremstilt av utelukkende PVC-plast.

Prøvetakeren ble rengjort og skylt med destillert vann mellom hver prøve.

P.g.a. liten tilrenning i leirjorda ble det små vannmengder i prøvebrønnen og dette umuliggjorde gjennomskylling av vann fra prøvebrønnen før prøvetaking.

Temperatur og pH (uke 42) ble målt i felt under prøvetaking, i tillegg ble pH målt i laboratoriet.

Vann for kvikksølvbestemmelse ble samlet i 1 liters diffusjonstette glassflasker. Flaskene ble tilsatt 10 ml ultraren HNO_3 etter at prøven var tatt.

Vann for bestemmelse av kationer, Cyanid, TOC og pH ble samlet på 1 liters polytylenflasker uten filtrering eller rengjøring. I laboratoriet ble alle prøvene, unntatt de til kvikksølvanalyse, filtrert ($0,45 \mu\text{m}$ millipore filter). Enkelte prøver inneholder så mye leirpartikler at Millipore-filteret som ble benyttet straks tettet seg til. Før analyse ble disse prøvene sentrifugert og filtrert.

Prøvene ble lagret i kjølelager ved NGU inntil kjemiske analyser ble utført.

Analyse av - kvikksølv (vann og sediment)

- pH
- kationer

er utført ved NGUs laboratorie.

Analyse av - Cyanid

- TOC
- Cr^{6+}
- Sn

er utført ved: Gruppe for sensor teknologi, SINTEF.

Sedimentprøver

Ved bruk av gjennomstrømningsprøvetaker ble det tatt ut en masseprøve i hver hull i dybde 7-8 m under terreng.

PRØVEBEHANDLING OG ANALYSEMETODER

VANNPRØVE

Kvikksølvbestemmelse

Prøvene som ble analysert på kvikksølv ble oppbevart på 1 liters glassflasker med slipt kort. Glass har vist seg å være best egnet for å forhindre tap av kvikksølv (Krivan og Haas, 1988). Umiddelbart etter fylling ble det tilsatt 10 ml ultraren konsentrert salpetersyre (14N HNO_3). Flaskene ble deretter forseglet. Prøvene ble ikke filtrert og inneholder forskjellige mengder partikulært materiale. Prøvene ble lagret i kjølerom inntil analyse. Før utpipetting hadde prøvene fått stå i ro minst to døgn for å tillate utfelling av partikulært materiale. Utpipettingen ble foretatt i det øverste lag som var partikkelfritt.

Kationer

Prøvene ble oppbevart på 100ml polyetylenflasker etter filtrering igjennom 0.45 µm Millipore filter og surgjøring til $\text{pH} < 1$ med konsentrert ultraren HNO_3 .

pH

Prøven ble oppbevart på 500 ml poluetylenflaske uten filtrering etter surgjøring.

Analyser utført ved NGU

Kvikksølv ble bestemt med atomabsorpsjon med hydridsystem med gullfelle (etter Welz' metode). Vannprøvene (21 grunnstoffer) ble analysert på ICP-AES (Induktivt koplet plasma med atomemisjonsspekrometri).

SEDIMENTPRØVE

Kvikksølv

Før prøvebehandling og analysering ble prøvene randomisert. For ikke å risikere at kvikksølv forsvant, ble det veiet inn 2g direkte fra plastposene til analyse. Det ble forsøkt å ta ut en så representativ prøve som mulig. Samtidig ble det veiet inn 5g for bestemmelse av fuktighet. Dette materialet ble tørket ved 105 °C i 18 timer og kontrollveid etter ytterligere en time.

Andre tungmetaller

1.0 g materiale ble behandlet med 5 ml HNO₃ 1:1 i 3 timer med 110 C. Opplosningen ble fortynnet til 20.3 ml og sentrifugert. Den klare losningen ble oppbevart på små plastflasker, og senere analysert.

Analyser utført ved NGU

Kvikksølvbestemmelsene er utført med atom absorpsjonspektrofotometri med MHS-1 hydrid system. Prosedyren er beskrevet av Kuldvere og Andreassen (1979). Ved hjelp av ICAP -METODEN (Inductively coupled argon plasma spectrometry) ble det syreløselig innholdet av 29 grunnstoffer bestemt. Analyseinstrumentet er et plasmaspekrometer med betegnelsen Jarrell-Ash 975 ICAP Atom Comp.

RESULTATER

Resultatene er vist i tabellene 1-4, samt vedlegg 1.

Disse dataene viser:

- Utfra sonderboringer (vedlegg 1) er deponiet plassert i leire uten gjennomgående permeable lag.
- Det er størst tilsig av vann til rørene i pkt 1,7 og 8 (fig. 1). Dette kan trolig forklares ved den naturlige gradienten på grunnvannsspeilet. At vannet steig med 3,5 meter i løpet av 3 dager i pkt 8 viser at leiren ikke er tett.
- Analysene tatt i grunnvann viser ingen tegn til forurensning. De eneste verdiene som skiller seg ut er noe forhøyede verdier for Molybden (jmf. Hollandske ABC-verdier).
- De målte verdiene for kvikksølv ligger under verdiene for naturlig kvikksølvinnhold i løsmasser i Østfold (Ottesen m.fl. 1989).
- pH ligger over 7 i samtlige målinger i felt og laboratorie, unntatt for en feltmåling på 6,5 i pkt 8. Høy pH er gunstig for stabiliteten til tungmetall i deponiet.
- Verdiene for TOC (totalt organisk karbon) er noe høye i forhold til normer for drikkevann (3-4 mg/l). De er imidlertid lave i forhold til verdier

- Analyser av sigevannet viser høye verdier for Zn og Ni. Dette er også påvist i tidligere undersøkelser av sigevannet.

KONKLUSJON

Gjennom analyse av de innsamlede prøvene er det ikke påvist forurensning fra deponiet til omliggende løsmasse og grunnvann.

REFERANSER

Krivan, V. og Haas, H.F., 1988: Prevention of loss of mercury (II) during storage of dilute solutions in various containers Fresenius Z Anal Chem (1988) 332:1-6.

Kuldvere, A. og Andreassen, B.Th., 1979: Determination of mercury in seaweed by atomic absorption spectrophotometry using the Perking-Elmer MHS-1, Atomic Absorption Newsletter, Vol. 18 nr. 5, Sept./Oct. 1979, p. 106-110.

Ottesen, R.T., Ekremsæther, J. og Berge, F., 1989: Naturlig kvikksølvinnhold i løsmasser fra Østfold, NGU-rapport 88.199,13s.

Sæther, O. M., Kuldvere, A., Skarphagen, H. 1989: Innhold av tungmetaller og PAH-forbindelser i grunnvann fra Opsund deponi. NGU-rapport 88.206,73 s.

Welz, B., Melcher, M., Sinemus, H.W. og Mayer, D. 1984: Atomic Spectroscopy, vol. 5, 37.

Tabell 1 Måling av vannstand i åtte prøvebrønner, Sluppen deponi

Tabell 2 Vannanalyser 14/9-89, Sluppen deponi

Tabell 3 Vannanalyser 20/10-89, Sluppen deponi

Tabell 4 Sedimentanalyser 4/9-89, Sluppen deponi

Figur 1 Kart over prøvebrønner, Sluppen deponi

Vedlegg 1 Borprofiler, Sluppen deponi

TABELL 1

Måling av vannstand i prøvebrønner på Sluppen deponi, Trondheim (se fig 1).

Punkt \ Dato	8/9	14/9	20/10
P1	6,52	5,65	4,81
P2	8,64	8,36	7,45
P3	8,15	7,82	6,99
P4	8,40	8,03	6,97
P5	7,36	7,16	6,60
P6	8,49	8,20	7,56
P7	7,24	6,76	5,99
P7	5,67	4,80	2,83

Det er målt fra topp rør, som er ca. 1 m over bakken. Målingen 20/10 viser trolig normal grunnvannstand i området. Rørene er ikke nivellert.

Resultater av analyser fra 2" PVC rør (pkt 1-8) samt sigevannsprøve pkt 9. på Sluppen deponi Trondheim.

Dato: 14/9-89

Prøvetype: Vann

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Si	11.02 ppm	6.51 ppm	4.40 ppm	4.27 ppm	6.58 ppm	5.87 ppm	12.55 ppm	7.67 ppm	<3.00 ppm
Al	3.92 ppm	<100.0 ppm	461.8 ppb	241.0 ppb	<100.0 ppb	1.85 ppm	3.62 ppm	<1.00 ppm	<1.00 ppm
Fe	3.73 ppm	<4.0 ppb	22.3 ppb	193. ppb	<4.0 ppb	2.42 ppm	4.82 ppm	<100. ppb	<100. ppb
Ti	247.6 ppm	37.61 ppm	6.56 ppm	7.09 ppm	26.56 ppm	25.7 ppm	166.5 ppm	4.1 ppm	<40.0 ppm
Mg	5.36 ppm	38.14 ppm	6.27 ppm	10.11 ppm	39.80 ppm	5.30 ppm	11.06 ppm	23.48 ppm	29.25 ppm
Ca	4.45 ppm	151.7 ppm	192.4 ppm	201.0 ppm	158.0 ppm	3.32 ppm	9.25 ppm	89.49 ppm	<1.1 %
Na	225.5 ppm	16.47 ppm	113.68 ppm	111.27 ppm	10.03 ppm	219.9 ppm	246.8 ppm	23.40 ppm	50.80 ppm
Mn	<50.0 ppb	226. ppb	<50.0 ppb	66.8 ppb	52. ppb	1.14. ppb	6.77 ppm	6.77 ppm	8.15 ppm
Cu	2.9 ppb	3.5 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	6.4 ppb	2.1 ppb	9.5 ppb	3.0 ppb	128.0 ppb
Zn	8.8 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	8.9 ppb	19.4 ppb	192.2 ppb	128.3 ppm
Pb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<90.0 ppb	<900. ppb
Ni	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	<40.0 ppb	4.13 ppm
Co	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<20.0 ppb	<200. ppb
V	10.2 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<7.0 ppb	<70.0 ppb
Mo	<15.0 ppb	<18.0 ppb	<19.0 ppb	<25.0 ppb	<19.0 ppb	<3.3. ppb	<1.9. ppb	<1.9. ppb	<100. ppb
Cd	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<6.0 ppb	<60.0 ppb
Ba	<33.0 ppb	<33.0 ppb	<25.0 ppb	<25.0 ppb	<25.0 ppb	<2.5. ppb	<2.5. ppb	<2.5. ppb	<250. ppb
Be	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<1.0 ppb	<10.0 ppb
Sr	42.0 ppm	252.8 ppm	70.0 ppm	84.5 ppm	159.2 ppm	45.6 ppm	112.2 ppm	244.3 ppm	826.0 ppm
Li	12.8 ppm	33.6 ppm	10.9 ppm	8.2 ppm	16.1 ppm	10.1 ppm	15.8 ppm	35.8 ppm	<50.0 ppm
P	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm	<0.5 ppm
Cr	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm
Cr ⁶⁺	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm	<0.05 ppm
Sn	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm	<0.1 ppm
CN	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm	<5 ppm
TOC	7 ppm	8,08 ppm	17,5 ppm	24,3 ppm	7,90 ppm	8,23 ppm	7,85 ppm	7,90 ppm	7,10 ppm
pH	8,5	7,87							7,21

Resultater av analyser fra 2" PVC rør (pkt 1-8) samt sigevarnssprøve pkt 9 på Sluppen deponi, Trondheim

Dato: 20/10-89

Prøvetype: Vann

Si	19.7	ppm	3.59	ppm	6.52	ppm	7.06	ppm	9.03	ppm	<6.00	ppm
Fe	10.5	ppb	2.66	ppb	105.1	ppb	2.91	ppb	1.02	ppb	<2.00	ppb
Ti	10.3	ppb	2.32	ppb	20.5	ppb	2.68	ppb	1.97	ppb	<2.00	ppb
Mg	15.62	ppm	4.23	ppm	10.8	ppb	7.9	ppb	4.0	ppb	<80.0	ppb
Ca	5.04	ppm	39.36	ppm	4.77	ppm	6.14	ppm	3.8	ppb	<4.0	ppb
Na	27.1	ppm	160.8	ppm	193.0	ppm	217.9	ppm	175.7	ppm	10.55	ppm
K	10.36	ppm	15.57	ppm	9.22	ppm	9.34	ppm	8.62	ppm	237.4	ppm
Mn	< 5.0	ppb	2.17	ppb	< 5.0	ppb	< 5.0	ppb	< 5.0	ppb	263.8	ppm
Cu	1.2	ppb	2.5	ppb	< 1.0	ppb	6.2	ppb	15.4	ppb	11.57	ppm
Zn	66.9	ppb	90.8	ppb	38.5	ppb	8.6	ppb	18.8	ppb	27.6	ppb
Pb	< 90.0	ppb										
Ni	< 40.0	ppb										
Co	< 20.0	ppb	< 20.0	ppb	< 7.0	ppb						
V	< 7.0	ppb	< 7.0	ppb	< 1.0	ppb						
Mo	< 13.0	ppb	< 6.0	ppb								
Cd	< 2.5	ppb	< 4.0	ppb	< 2.5	ppb						
Ba	< 1.0	ppb										
Be	49.0	ppb	267.6	ppb	45.1	ppb	57.5	ppb	148.3	ppb	46.3	ppb
Sr	11.4	ppb	26.6	ppb	6.2	ppb	< 5.0	ppb	12.2	ppb	117.5	ppb
Li	< 0.5	ppm										
P	< 0.1	ppm	< 0.1	ppm	< 0.05	ppm						
Cr	< 0.05	ppm										
Cr ₆₊	< 20	ppm										
Hg	< 0.1	ppm										
Sn	< 5	ppb										
CN	< 8.66	ppm	< 8.35	ppm	< 8.55	ppm	< 8.46	ppm	< 8.46	ppm	< 8.52	ppm
pH(felt)	5.5	ppm	5.9	ppm	6.1	ppm	6.2	ppm	6.7	ppm	6.0	ppm
Temp	8.6	ppm	7.7	ppm	8.3	ppm	8.2	ppm	7.3	ppm	6.7	ppm
pH(felt)	8.6	ppm	8.6	ppm	8.3	ppm	8.2	ppm	7.9	ppm	6.5	ppm

Resultater av analyser fra punktene 1-8 på Sluppen deponi, Trondheim

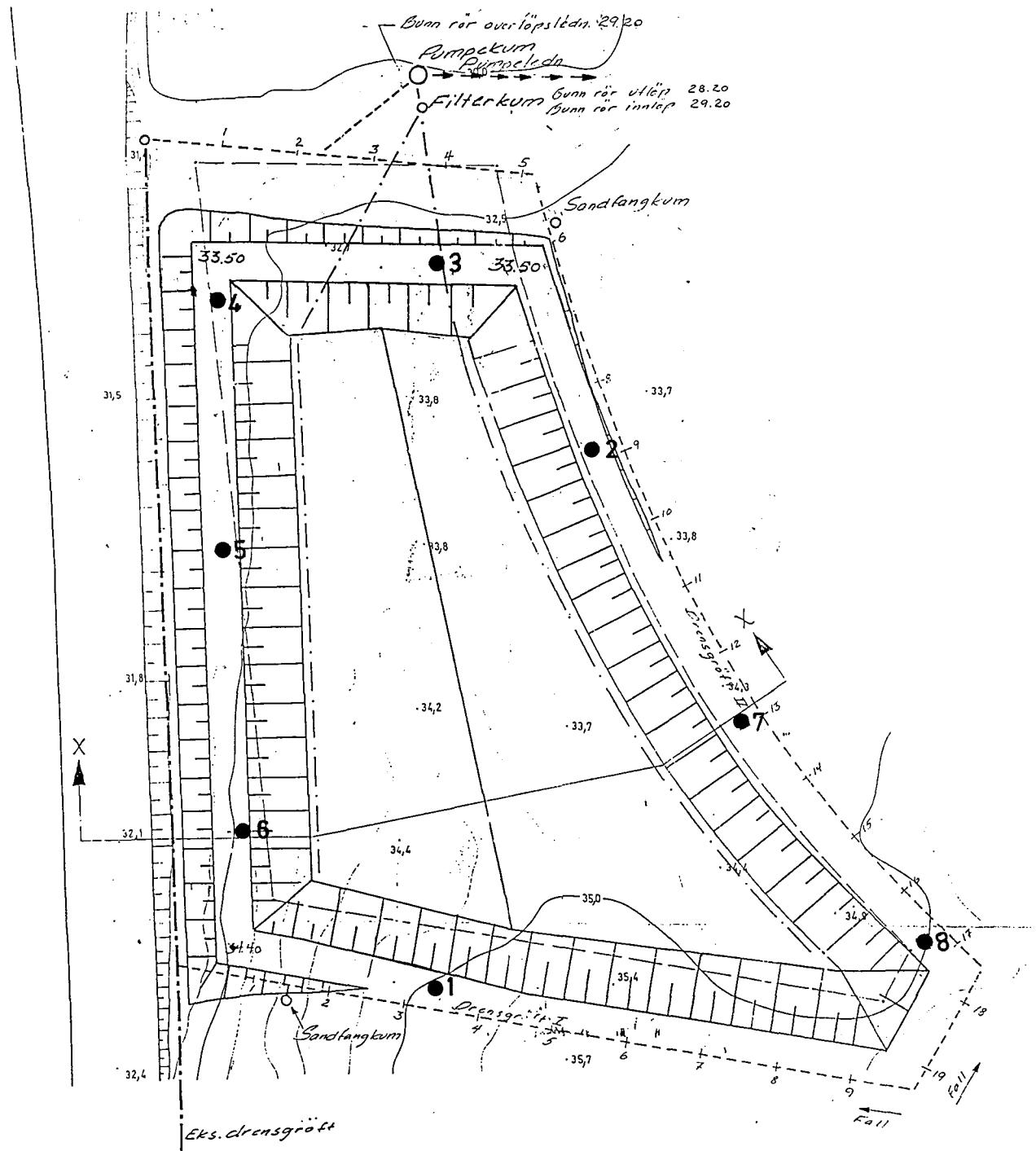
Date: 4/9-89

Protype: Sediment-leire

Figur 1

KART TOMT SLUPPEN

M. 1:800 EKV. 0,5m

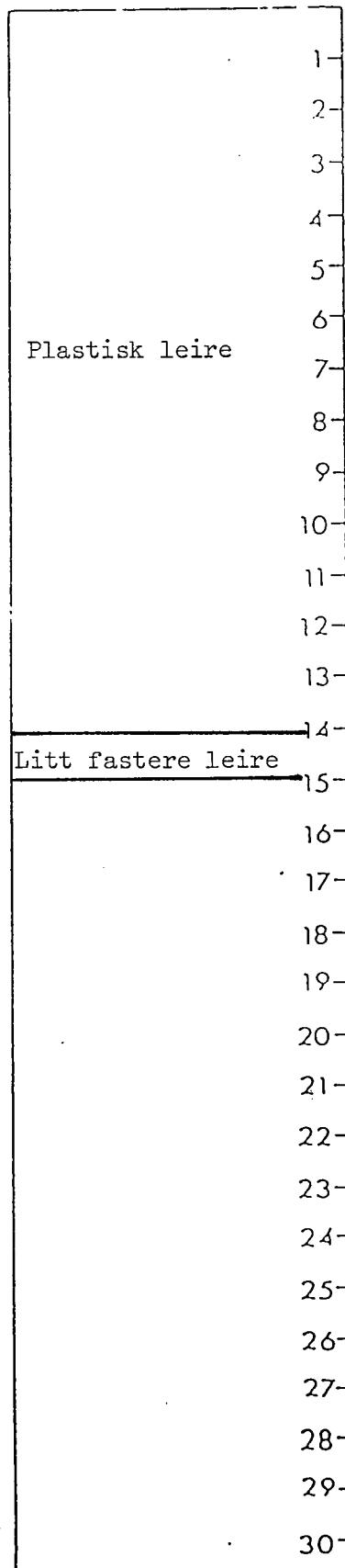

ØSTLANDSKONSULT A S Prøvebrønner Metallslamdeponi, Sluppen TRONDHEIM, SØR TRØNDELAG	MÅLESTOKK 1:800	MÅLT	AM
		TEGN	
		TRAC	
		KFR.	
NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE	TEGNING NR.	KARTBLAD (AMS)	
TRONDHEIM	89.163-1	1621-4	

BORPROFILER METALLSLAMDEPONI, TRONDHEIM 1989

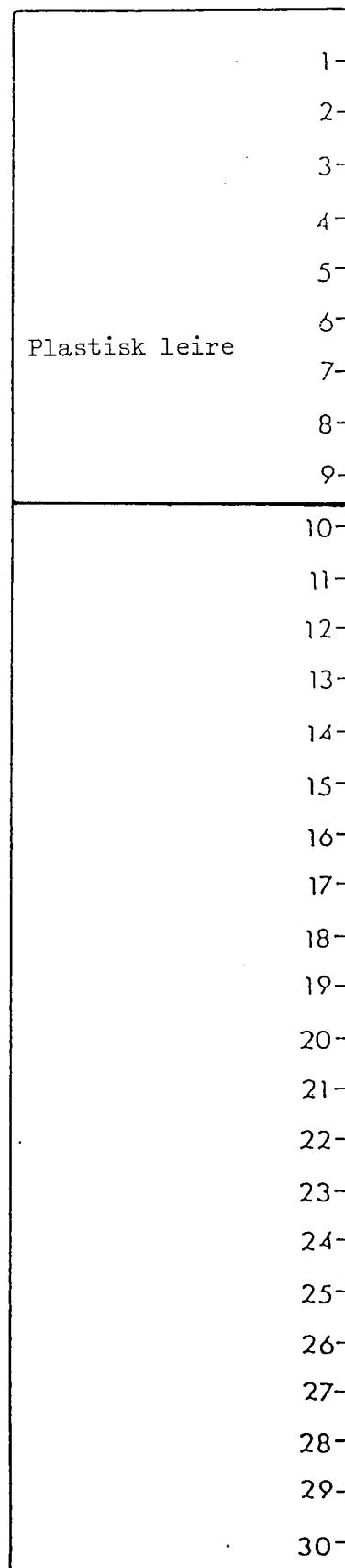
1.

Dyp i meter
under markoverflaten

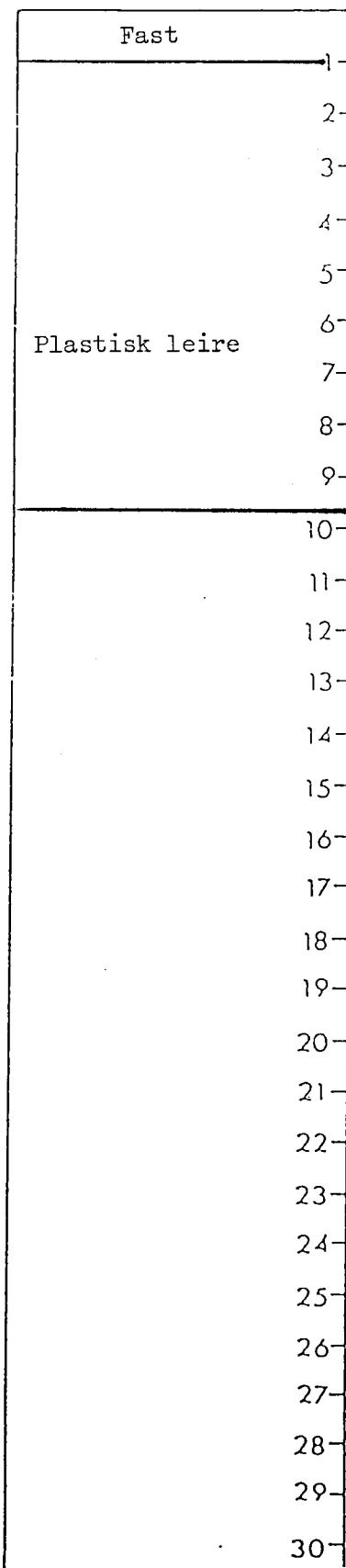
2.

Dyp i meter
under markoverflaten

3.

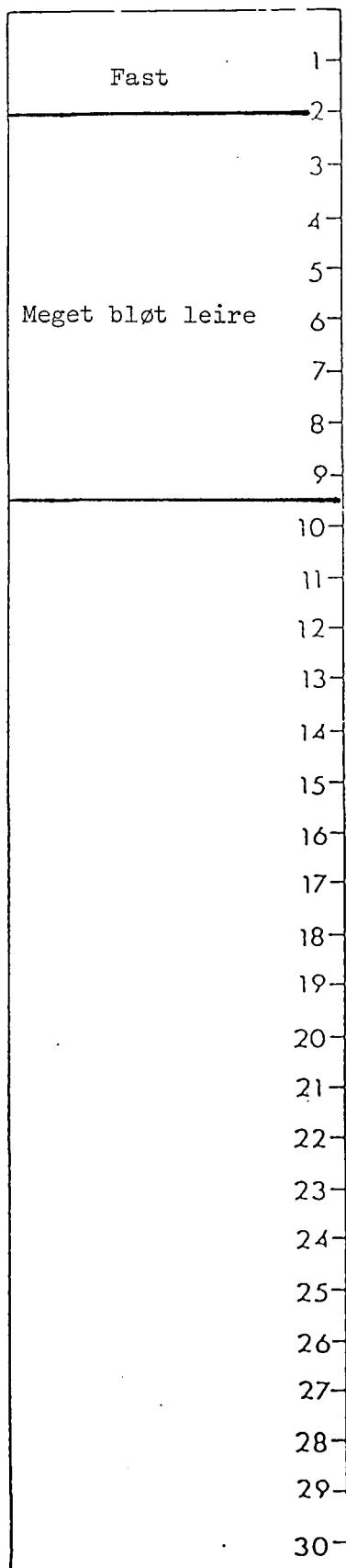
Dyp i meter
under markoverflaten

BORPROFILER METALLSLAMDEPONI, TRONDHEIM 1989

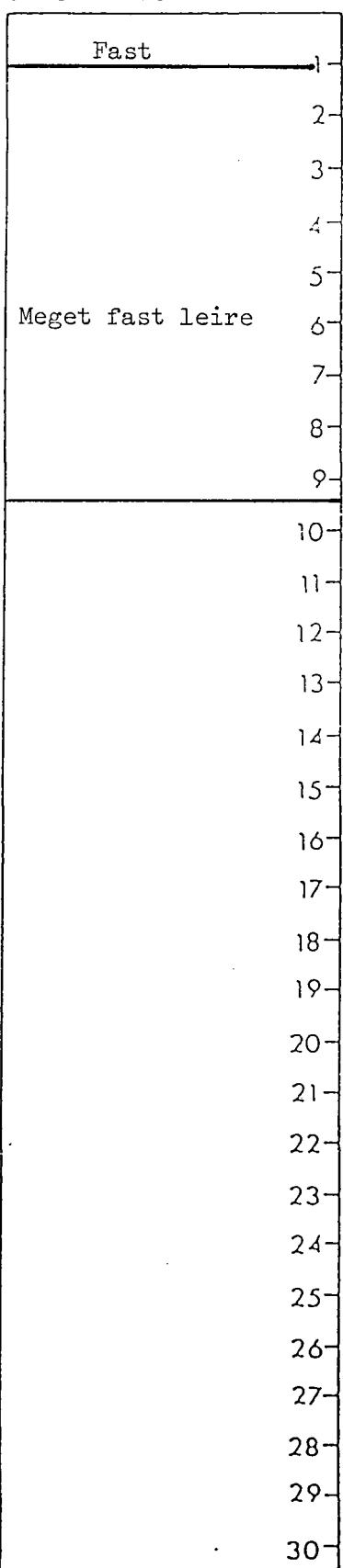
4.

Dyp i meter
under markoverflaten

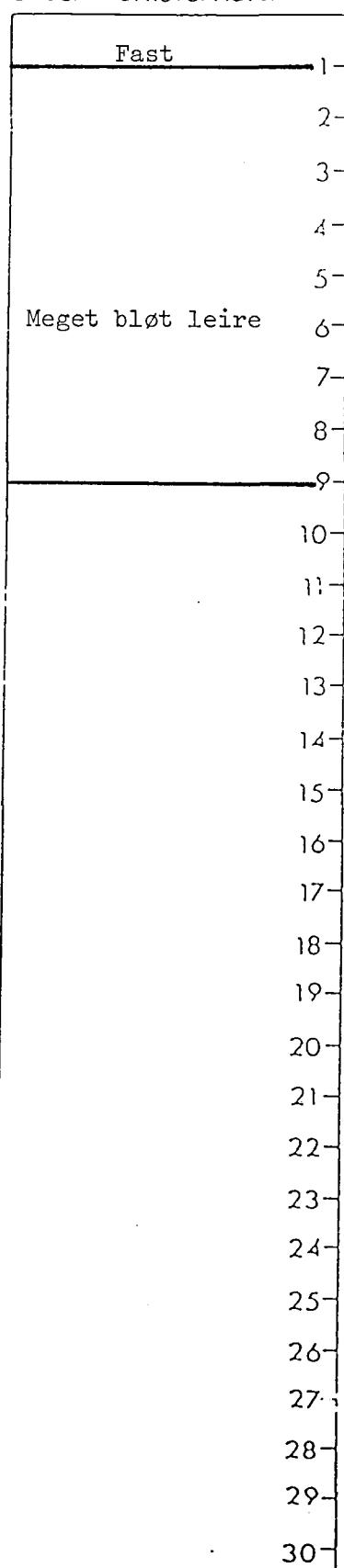
5.

Dyp i meter
under markoverflaten

6.

Dyp i meter
under markoverflaten

BORPROFILER METALLSLAMDEPONI, TRONDHEIM 1989

7.

Dyp i meter
under markoverflaten

Fast	1-
	2-
	3-
	4-
Plastisk leire	5-
lös	6-
	7-
	8-
	9-
	10-
	11-
	12-
	13-
	14-
	15-
	16-
	17-
	18-
	19-
	20-
	21-
	22-
	23-
	24-
	25-
	26-
	27-
	28-
	29-
	30-

8.

Dyp i meter
under markoverflaten

Fast	1-
	2-
	3-
	4-
Plastisk leire	5-
lös	6-
	7-
	8-
	9-
	10-
	11-
	12-
	13-
	14-
	15-
	16-
	17-
	18-
	19-
	20-
	21-
	22-
	23-
	24-
	25-
	26-
	27-
	28-
	29-
	30-

Dyp i meter
under markoverflaten

1-	1-	1-
2-	2-	2-
3-	3-	3-
4-	4-	4-
5-	5-	5-
6-	6-	6-
7-	7-	7-
8-	8-	8-
9-	9-	9-
10-	10-	10-
11-	11-	11-
12-	12-	12-
13-	13-	13-
14-	14-	14-
15-	15-	15-
16-	16-	16-
17-	17-	17-
18-	18-	18-
19-	19-	19-
20-	20-	20-
21-	21-	21-
22-	22-	22-
23-	23-	23-
24-	24-	24-
25-	25-	25-
26-	26-	26-
27-	27-	27-
28-	28-	28-
29-	29-	29-
30-	30-	30-